

**Martin Janský „Slovesné tvary pražské sbírky kappadockých tabulek“
(Praha 2010, 300 s.)**

1. Pan Janský předkládá práci úctyhodného rozsahu, ovšem zároveň je obtížné na třech stovkách stránek najít něco víc než řemeslo nevalné kvality. Abych předešel případnému nedorozumění, nevadilo by, že se pan Janský neřídil obecnými zásadami jak psát bakalářskou (magisterskou) práci. Každý vzor je pouze vzorem a je otevřen úpravám. Nakonec jsou tyto zásady součástí studijních předpisů, ovšem bez sankcí. Pan Janský sice zásady ignoroval, ale nic lepšího nepředložil a diplomní práci uspořádal velmi nepřehledně. Stačí uvést jen několik příkladů: prvních 17 (!) stran nemá paginaci. Seznam literatury je někde ve 2/3 diplomní práce atd.
2. Marně hledám publikaci, která používá současně české a cizojazyčné (německé) zkratky. Pan Janský doplnil tento hybrid o množství chyb, neboť zřejmě pozapomněl, že v němčině se např. substantiva píše s velkým iniciálním písmenem (takže Nominativ, Genitiv, Dativ, nikoliv nominativ, genitiv, dativ). Kromě toho diplomant nabízí zkratky tvořené z anglických a latinských odborných termínů a další lahůdky. To vše k nahlédnutí na počátku publikace, na stránkách, které jsou pro změnu bez paginace! Jaké přednosti má tento postup? Mám pocit, že pan Janský zkouší, kam až to jde. Přece musí vědět, že je *sám voják v poli*. Žádný nakladatel by práci s tímto aparátem zkratek nevydal a nikdo (včetně diplomanta) by se tomu nedivil. Lze jen doufat, že pan Janský má v ruce argumenty, které přednese při obhajobě.
3. Vedle zkratk jsou tu také další nejasnosti, z nichž vybíráme:
 - Nelze citovat jen první vydání gramatiky von Sodena (1952), když jsou další edice, které první vydání nahradily (1967, 1969 aj.).
 - Naproti tomu se stále používá seznam grafémů, který sestavil Thureau-Dangin (1928) a který doplňuje manuál Labatův.
 - Sympatickým pokusem, který pan Janský předložil, je kolace některých tabulek, srov. str. 20-21 a 298-300. Bohužel toto vzepětí trvalo jen krátce. Vzhledem k tomu, že tabulky jsou naskenovány, mohl autor využít k detailnějšímu epigrafickému výzkumu jejich elektronickou verzi.
 - Samotný gramatický rozbor vypadá na první pohled dobře, nicméně i zde jsou některá neuvážená rozhodnutí – např. str. 197. Jen těžko může mít **jedno** sloveso v (*iṣārūm*) s **jedním** výskytem, tři různé české ekvivalenty (*nakreslit/ zapsat/ zaznamenat*)?
 - Málo pramálo informací uvádí autor o kappadockých tabulkách samých, resp. o vykopávkách v Kaneši. Jde o základní údaje: minimálně kde? kdy? kdo? a kolik?
4. Vznik této práce nepochybně inspirovala gramatika kappadočtiny Karla Heckera z roku 1968, která byla metodicky překonaná již v okamžiku, kdy vyšla. V podstatě si kladla skromný cíl: do gramatiky akkadštiny von Sodena doplnit tvary z kappadocké asyrštiny. Přitom převzala gramatické kategorie a další metodiku ze Sodenova Grundrissu. Právě tudy cesta nevedla. Gramatické kategorie mají svoji sémantiku (něco vyjadřují) a prostředky, jimiž vse formálně manifestují. Podle okolností jsou pro nás tyto kategorie povahy synchronní nebo diachronní. Kappadocké tabulky byly sepsány během necelého

jednoho století a mají specifický obsah (obchodní korespondence). Gramatické kategorie kappadocké asyrštiny nelze mechanicky generovat ani ze Sodenova Grundrissu ani z jiné gramatiky nebo podobného kompendia některého jiného jazyka. Proto zadání několikrát zdůrazňuje nutnost formulovat teoretická východiska. K tomu srov. např. tuto pasáž:

Výsledná práce pak bude sestávat z úvodu do problematiky, zpracování gramatiky slovesných tvarů v kappadocké asyrštině, přehledu současného stavu zpracování problematiky a samotné gramatiky, obsahující teoretickou část, přehledná paradigmatata, popis morfonologických změn, případné výjimky a příklady slovesných tvarů z daného korpusu textů.

5. Co dál? Pan Janský připravil metodou *tužka papír* seznam slovesných tvarů v kappadockých textech, které máme na ústavu. Teoretickou část tvoří odstavce různé délky a na různých místech diplomní práce. Autor sám prohlašuje, že *práce nemá ambice být důkladným teoretickým dílem, důraz je kladen zejména na praktické využití*. Nebývá běžné, aby prvním kritikem byl sám autor. Podle bibliografie měl diplomant v ruce práce, které mu skýtaly mnoho podnětů (slavná Hirschova recenze na Sodena), otázka je, nakolik je skutečně použil. Neuvádí však prakticky žádné obecně lingvistické práce. Možná by stačila knížka *Větné vzorce v češtině* pánů Daneše a Hlavsy. Teorií se má zabývat 3. kapitola, ale autor se ani v této části nevymanil z osidel paradigmatické. Co teoretického spatřuje autor např. na str. 73, kde všechny uvedené tvary jsou doplněny o konstatování, že *obecně není v korpusu pražské sbírky doloženo*, z kontextu vyplývá, že *Dt- a Dtn-* jsou nepochybně zkratky, ale kde je hledat? Hlášení typu (s. 149) *Prohibitiv - prohibitiv G- a Gtn- kmene sloves mediae geminatae a Gt- kmene vobecně není v korpusu pražské sbírky doloženo*. nemají nám co říci. Proč by měl být nějaký tvar doložen? Chybí nám snad? Tvrdí se, že v korpusu není doložen *obecně*. Znamená to, že *konkrétně* bude doložen? Někde se do hry dostávají tzv. vzorce (spíše jde o verbální paradigmatata). Nemá smysl dále hledat systém, kde není. Autor by měl vysvětlit, proč je základem jeho popisu gramatických kategorií kmen a nikoliv kořen? Nebo s kořenem pracuje, ale definoval ho jinak? Podobných dotazů je mnoho. Co dál? Pro oponenta není tato situace jednoduchá. Diplomní práce musí mít jednak odbornou úroveň, jednak kvalitní zpracování. Tady má diplomant co dohánět. Z pohledu oponenta je práce pana Janského na hraně obhajitelnosti. Pokud by navrhl klasifikaci (*dobře* nebo *neprospěl*) probíhala by obhajoba pod vlivem tohoto návrhu. Nechť má zkušební komise pro své jednání maximální prostor, nechť dostane příležitost také pan Janský, aby mohl argumentovat ve prospěch své koncepce.

8. září v2010

Doc. PhDr. Petr Vavroušek, CSc.